

Valkeakosken kaupungin hankintaohjeet 2017 – kansallisten kynnysarvojen alle jäävistä hankinnoista

Hankintaohjeiden soveltaminen

Sen lisäksi mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa 1397/2016, sitä täydentävissä säädöksissä, tilaajavastuulaissa, kuntalaissa ja hallintolaissa säädetään, noudatetaan kaupungin ja kuntakonserniin kuuluvien hankintayksiköiden hankinnoissa näitä ohjeita kansallisten kynnysarvojen alittavissa hankinnoissa.

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö antaa yksityiskohtaisia ohjeita erilaisista hankintojen menettelytavoista www.hankinnat.fi sivustollaan.

Hankinnalla tarkoitetaan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Teknisten peruspalveluiden (vesi, energia, postipalvelut, liikenne) ylläpidosta vastaavien hankintayksiköiden kilpailuttamisvelvoitteista on säädetty toimialaa koskevassa erityisalojen hankintalaissa 1398/2016. Hankintoja koskevat keskeiset perusvelvoitteet ovat kuitenkin yhtenäiset eri toimialoilla ja koskevat täten myös teknisiä peruspalveluita.

Oikeus tehdä hankintoja

Valkeakosken kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus määrää vuosittain lautakuntien, palvelukeskuksen johtajien, tulosalueen päälliköiden ja tulosyksikön johtajien osalta heidän tekemiensä sopimusten, sitoumusten ja hankintojen enimmäismäärät. Hankintojen toimivaltuuksien enimmäismäärät määrätään vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeen käsittelyn yhteydessä otsakkeella kaupunginhallituksen määräämät toimivaltuudet.

Hankintaan tulee olla määräraha talousarvion käyttötalous- tai investointiosassa.

Yleiset hankintaperiaatteet

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti, laadukkaasti, suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena on halvin hinta, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras ratkaisu sen mukaan kuin tarjouspyynnössä on esitetty. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytetään vertailu- perusteita, joita asetettaessa voidaan huomioida myös hankinnan kohteeseen liittyviä yhteiskunnallisia, ympäristö- ja sosiaalisia ominaisuuksia sekä energiatehokkuutta.

Hankinnoissa on otettava huomioon mahdollisuuksien mukaan kestävä kehitys, tuotteiden ja niiden pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset ja -kuormitukset sekä kierrätysmahdollisuudet tavarain ja rakennusmateriaalin elinkaaren aikana.

Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjousehdokkaita, tarjouksentekijöitä ja tarjouksia on kohdeltava tasapuolisesti.

Hankinnoissa noudatettavasta sopimusmenettelystä on säädetty erikseen. Hankintasopimukset voidaan laatia käyttäen hyväksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja tai hankinnan laadun edellyttämiä muita sopimusehtoja.

Yhteishankinnat

Palvelukeskusten tulee suorittaa yhteisesti hankittavaksi määrättyjen tuotteiden ja palvelujen hankinnat keskitetysti. Hankintoja koskevat valmistelevat toimenpiteet ja päätökset hankintapaikoista tehdään tuoteryhmittäin seuraavasti, ellei asianosainen toimitelmin ole päätäntävaltaansa edelleen delegoinut tai hajautetuissa hankinnoissa siltä osin, kun niitä ei ole keskitetty:

Energia, polttoaineet, ajoneuvot, ajoneuvojen renkaat, laitospaperit, siivousaineet ja -tarvikkeet, elintarvikkeet:

Valmistelu: Tekninen keskus

Päätöksenteko: Tekninen lautakunta

Siivouspalvelut:

Valmistelu: Tekninen keskus

Päätöksenteko: Ko lautakunta

Tietotekniikkaan, tulostus-, puhelin- ja tietoverkkoihin sekä -järjestelmiin liittyvät hankinnat:

Valmistelu: Tietohallinto

Päätöksenteko: Kaupunginhallitus

Toimistotarvikehankinnat, markkinointi ja liikelahjat

Valmistelu: Hallintokeskus

Päätöksenteko: Kaupunginhallitus

Rakennusurakat ja korjausrakentaminen

Valmistelu: Ko. palvelukeskus ja tilahallinto

Päätöksenteko: Tekninen lautakunta

Muut kuin edellä mainitut hankinnat

Valmistelu: Ko palvelukeskus

Päätöksenteko: Ko lautakunta

Seudun yhteishankinnoissa noudatetaan yhteistyökumppaneiden kanssa solmittua yhteistoimintasopimusta. Yhteistyötä voidaan tehdä myös niin, että hankintayksiköt pyytävät yhdessä tarjouksia ja sitoutuvat siihen päätösehdotukseen, joka yhteisesti kilpailun perusteella valmistellaan. Hankintayksiköt kuitenkin tekevät päätöksen tällöin muodollisesti itsenäisinä noudattaen yhteisesti hyväksyttyä päätössuosittelusta.

Valkeakosken kaupungin hankintayksiköt voivat osallistua myös mm. KuntaPro:n ja Kuntahankintojen kilpailuttamiin hankintoihin.

Laatuvaatimukset

Hankinnat on pyrittävä kohdistamaan yleisesti saatavilla oleviin tavaramalleihin ja -laatuihin sekä suorittamaan ne sellaisena ajankohtana ja sellaisissa erissä, että pakkaus-, kuljetus-, huolinta- ja muut hankintakustannukset ovat mahdollisimman alhaisia.

Hankintayksiköllä on oikeus päättää hankittavan tavaran, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta. Laatuvaatimukset on asetettava riittävän korkeiksi, ei kuitenkaan korkeammaksi kuin kulloinkin on tarpeellista.

Ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat sekä energiatehokkuus on otettava huomioon.

Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatu koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistujat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankkeen yksityiskohdista. **Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia/vertailuperusteita ei voida käyttää tarjousten vertailussa.**

Hankinnoissa on huolehdittava siitä, että

- hankintasuunnitelmat ja -ohjelmat ovat selkeitä ja sisältävät kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot,
- laatuvaatimuksia ei aseteta korkeammaksi kuin kulloinkin on tarpeellista,
- tavaroiden osalta käytetään yleisiä nimikkeitä ja standardeja, ellei erityisistä syistä muuta johdu,
- ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat sekä energiatehokkuus otetaan huomioon,
- valitaan toimittajia, jotka kykenevät täyttämään hankintasopimuksen vaatimukset kaikilta osin,
- hankinnat ajoitetaan tapahtuvaksi edullisimpaan ajankohtaan.

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, sitä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Tiettyyn tavaramerkkiin voidaan viitata vain jos mainintaan lisätään ilmaisu ”tai vastaava”. Tällöin hankitaan palveluja ja tuotteita, jotka pitää saada yhteensopiviksi jo olemassa oleviin laitteisiin tai toimintakokonaisuuksiin.

Laatujärjestelmä

Tilaaaja voi edellyttää, että tavaran toimittaja tai palvelun tuottaja noudattaa tuotteiden valmistuksessa tai palvelusten tuottamisessa taikka rakennustyössä yleisesti hyväksyttyä laatu- ja muuta järjestelmää.

Saatavuus ja varastointi

Jos tavaraa on jatkuvasti kohtuuhintaan saatavissa, on oma varasto rajoitettava niin pieneksi, kuin sen toiminnan kannalta on perusteltua. Tässä sanotut ohjeet eivät koske hankintaa ja varastointia, jotka suoritetaan hätätapauksia, poikkeusoloja tai katastrofitilanteita varten. Hankinnasta ja varastoinnista poikkeustilanteita varten on säädetty erikseen.

Energiatehokkuus

Energiatehokkuuden parantaminen on tärkeää kaikilla sektoreilla, mutta erityisen keskeistä siellä, missä energiaa kuluu eniten. Suurin osa energiasta kuluu kiinteistöjen lämmitykseen ja niiden muuhun energiankäyttöön. Julkisten rakennusten tulee olla lähes nollaenergiarakennuksia 1.1.2019 alkaen ja korjausrakentamiselle on asetettu energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset.

Laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa velvoittaa julkisia hankintayksiköitä huomioimaan tieliikenteen moottoriajoneuvojen energiatehokkuuden, hiilidioksidipäästöt ja säännellyt pakokaasupäästöt ajoneuvojen ja henkilökuljetusten hankinnoissa.

Energiatehokkuudesta on julkaistu ohjeita, jotka löytyvät osoitteesta www.motiva.fi/energiatehokkuussuunnitelmat, tarkempia tuoteryhmäkohtaisia ohjeita löytyy Motivan hankintapalvelun tietopankista: www.motivanhankintapalvelu.fi/hyvan_hankinnan_abc. Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut ”Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa” - ohjeet, jotka ovat kunnille suositusluonteisia. Nämä löytyvät www.tem.fi-sivuilta.

Hankintamenettelyt

Hankintalaki sisältää direktiivien mukaisen kynnysarvon lisäksi kansallisen kynnys- arvon. EU-komissio vahvistaa kahden vuoden välein julkaistavien hankintailmoitusten euromääräiset kynnysarvot. Julkiset hankinnat jakautuvat kolmeen eri ryhmään niiden taloudellisen arvon perusteella (alv:ton hinta) seuraavasti:

1) kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat (pienhankinnat)

- tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa alle 60.000 €
- rakennusurakoissa alle 150.000 €
- muiden erityisten palvelujen (liite E 5-15) hankinnoissa alle 300.000 €
- sosiaali- ja terveystalvelujen (liite E 1-4) hankinnoissa alle 400.000 €
- käyttöoikeussopimuksissa alle 500.000 €

2) kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat

- tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa yli 60.000 €
- rakennusurakoissa yli 150.000 €
- muiden erityisten palvelujen (liite E 5-15) hankinnoissa yli 300.000 €
- sosiaali- ja terveystalvelujen (liite E 1-4) hankinnoissa yli 400.000 €
- käyttöoikeussopimuksissa yli 500.000 €

3) EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat

- tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa 221.000 €
- rakennusurakoissa 5.548.000 €

4) Erityisalojen hankintalain (Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista) tarkoittamat kynnysarvot ovat:

- tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa 443.000 €
- liitteen C-mukaisissa sosiaali- ja terveystalveluhankinnoissa ja muissa erityisissä palveluhankinnoissa 1.000.000 €
- rakennusurakoita koskevissa hankinnoissa ja käyttöoikeussopimuksissa 5.548.000 €

Eri hankintamenettelyjen käytettävyys riippuu mm. hankinnan taloudellisesta arvosta. Voimassaolevat kynnysarvot voi tarkistaa Hilma-ilmoituskanavasta.

Hankinnan kokonaisarvo

Hankintalain 27-31 §:t määrittelevät hankinnan arvon laskentaperusteet. Esim. rakennusurakan arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön, jos ne ovat välttämättömiä rakennusurakan toteuttamiseksi. Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon kokonaisarvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen tai EU-kynnysarvon suuruinen, hankintalakia sovelletaan kuhunkin osaan.

Mikäli hankinta tehdään toistaiseksi tai määrittelemättömäksi ajaksi, on hankinnan kuukausiarvo kerrottava 48:lla. Tämä tulee kysymykseen esim. kun hankinnan kohteena on

leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen. Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten määräaikana käytetään 48 kuukautta.

Suorahankinta on hankintalain mukaan sallittu yksittäisissä sosiaali-, terveys- tai muiden erityisien palvelujen hankinnoissa, jos perinteinen kilpailuttaminen tai toimittajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi (kts. jäljempänä).

Hankintamenettelyt kansallisen kynnsarvon alittavissa hankinnoissa

Lähtökohdat

Kansallisen kynnsarvon alittaviin hankintoihin, pienhankintoihin, ei sovelleta hankintalakia. Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa on kuitenkin noudatettava kaupungin omia hankintaohjeita sekä yleisiä hankintalain periaatteita (tasapuolisuus, syrjimättömyys, avoimuus ja suhteellisuus). Hankinnat on toteutettava mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti (markkinatilanteen kartoittaminen ja kilpailuttaminen).

Pienten ja keskisuurten yritysten asemaa on parannettu niin, että hankintasopimus voidaan jakaa osiin ja näin pienilläkin yrityksillä on paremmat mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun. Hankintasopimuksen jakaminen ei kuitenkaan vaikuta hankinnan ennakoitun arvon laskemiseen ja kynnsarvon mukaiseen käsittelyyn.

Hankinnan arvon laskemisen perustana on koko hankintasopimuksen voimassaolon (sis. optiovuodet) hankintojen kokonaisarvo. Jos hankinnassa on kyse toistaiseksi jatkuvasta sopimuksesta, käytetään 48 kk:n hintaa. Hankintakokonaisuuden ja sen arvon määrittämisessä on otettava huomioon miten usein hankinta toistuu ja miten hankintatarve on ennakoitavissa, mitkä tuoteryhmät kannattaa hankkia yhtenä hankintana ja miten em. seikat vaikuttavat kilpailun syntymiseen.

Hankintaprosessissa ja kilpailutuksessa huomioitavat asiat tapauskohtaisesti:

- ennen hankinnan aloittamista on tarkastettava kynnsarvot ja toimivalta
- lautakuntien päätösvallassa olevien hankintojen kriteerit hyväksytään lautakuntakäsittelyssä
- kilpailutus toteutetaan pääsääntöisesti avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen
- tarjoukset pyydetään mahdollisuuksien mukaan vähintään kolmelta tarjoajalta kilpailutusjärjestelmällä, kirjallisesti tai sähköpostilla hankinnan suuruuden mukaan
- tarjouspyynnössä tulee määritellä:
 - o hankinnan kohde: tuotteen, palvelun tai rakennusurakan yksilöinti
 - o vertailuperusteiden määrittäminen
 - o sopimuksen tekemisen perusteet
 - o muut hankintaan liittyvät asiat
- hankinnoista tehdään päätös Twebissä, joka tiedotetaan kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille kilpailutusjärjestelmän kautta
 - o ilmoitetaan tieto voittajasta, päätöksen perusteet sekä hankintaoikaisu- ja oikaisuvaatimustiedot.
- hankinnasta tehdään sopimus ja tilaus tarjouskilpailun voittajan kanssa, sopimus arkistoidaan Twebiin

Pienhankinnat

Kansallisten kynnsarvojen alle jäävät hankinnat ovat:

- Tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa alle 60.000 euroa
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnoissa alle 400.000 euroa - (E 1-4)
- Muita erityisiä palveluja koskeissa hankinnoissa alle 300.000 euroa - (E 5-15)
- Rakennusurakoissa alle 150.000 euroa

- Käyttöoikeussopimuksissa alle 500.000 euroa

Hankinta ilman kilpailuttamista

Suorahankinta

Suorassa hankinnassa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.

Valkeakosken kaupungin hankintaohjeen mukaiset suorahankintojen kynnysarvot

Hankinta voidaan toteuttaa suorahankintana ilman kilpailutusta, jos hankinnan arvo jää seuraavien euromäärien alle (sopimuskausi optioineen, alv 0%):

- alle 15.000 euron tavarahankinnat
- alle 30.000 euron palveluhankinnat
- alle 30.000 euron sosiaali- ja terveyspalvelut
- alle 50.000 euron rakennusurakat.

Poikkeustapauksissa em. arvoltaan kilpailuttamista edellyttävät hankinnat voidaan toteuttaa myös suorahankintana, kun seuraavat kaksi ehtoa täyttyvät:

1. kun tavaran tai palvelun laatu ja hintataso ovat tiedossa ja
2. kilpailukustannukset ylittävät kilpailutuksesta saatavan hyödyn.

Suorahankinnasta on tehtävä erillinen perusteltu päätös, jos hankinnan arvo on yli 5.000 euroa, paitsi rakennushankkeissa yli 10.000 euroa. Rahoitusosuutta saavissa hankkeissa on otettava huomioon rahoittajan hankekohtaiset vaatimukset hankintojen kilpailuttamisesta.

Suorahankinta on mahdollista myös:

- kun vain tietty toimittaja pystyy toteuttamaan hankinnan tai
- kun ennalta arvaamattoman syyn aiheuttaman kiireen johdosta hankintaa ei ehditä kilpailuttaa
- aikaisempaa hankintaa täydentävä lisähankinta on tietyin edellytyksin mahdollista ilman kilpailutusta,
- jos alkuperäisen hankinnan kilpailutus on tehty optioehdoin, voi suora jatkohankintasopimus olla mahdollinen tällä perusteella.
- Hankinta pakko- tai konkurssihuutokaupasta suorana hankintana on myös asian luonteesta johtuen sallittua.

Suorahankinta on hankintalain mukaan sallittu yksittäisissä sosiaali-, terveys- tai muiden erityisien palvelujen hankinnoissa, jos perinteinen kilpailuttaminen tai toimittajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

Hankinta kilpailuttaen

Avoin menettely

Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Lisäksi edellytetään, että kysymyksessä on hankinta, joka voidaan ratkaista vain hinnan perusteella.

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Kilpailutus tehdään Cloudian Kilpailutusjärjestelmällä, jossa julkaiseminen päivittää ilmoituksen automaattisesti pienhankintojen osalta Pienhankintaportaaliin (www.pienhankintapalvelu.fi), kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa Hilmaan (www.hilma.fi) ja Tarjouspalveluun (www.tarjouspalvelu.fi).

Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika. Ennen saatujen tarjousten käsittelyä arvioidaan tarjousten jättäneiden yritysten kelpoisuus. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainituin edellytyksin ja valintaperustein.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrätyltä joukolta toimittajia, jotka arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä. Hankinnan tekijän kannalta mahdollisimman edullisen ja tarjoajien kannalta tasapuolisen kilpailutilanteen luomiseksi tarjouspyyntö lähetetään riittävän monelle yritykselle (vähintään kolmelle).

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella.

Tarvittaessa tarjoajien kanssa voidaan avoimessa ja rajoitetussa hankintamenettelyssä käydä hankintaneuvotteluja, joiden tarkoituksena on selventää tai täsmentää tarjouksen sisältöä taikka tilaajan vaatimuksia. Tarjoajien tasapuolinen kohtelu ei kuitenkaan saa vaarantua.

Käänteinen hankintakilpailutus

Hankintayksikkö voi kilpailuttaa hankintansa ns. käänteisenä, eli määrittelee hankinnan reunaehdot ja hinnan, joiden puitteissa tarjoajat voivat esittää oman tarjouksensa sisällön. Hankintayksikkö valitsee parhaan hinta-laatusuhteen toteuttajan tai jättää valitsematta, mikäli tarjous ei perustu annettuihin ehtoihin.

Sidosyksikköhankinnat

Tarjouskilpailua ei tarvitse järjestää, kun hankinta tehdään sidosyksiköltä, kuntien yhteistoimintaan perustuvalla hankintarenkaalla tai sellaiselta hankintalain tarkoittamalta yhteishankintayksiköltä, joka on noudattanut hankintalain säännöksiä hankinnan tekemisestä eli on jo kilpailuttanut hankinnan.

Sidosyksikön vaatimuksena on, että yli 95 % sidosyksiköksi määritellyn toimijan toiminnoista tulee kohdistua siihen määräysvaltaa käyttävään tahoon (muiden tahojen kanssa enintään 5 % tai, jos markkinaehtoista toimintaa ei ole, 10 % ja 500.000 euron osuus liiketoiminnasta). Prosentuaalista rajoitusta ei sovelleta, jos muille tahoille annettujen palvelujen määrä alittaa keskimäärin 100.000 euroa vuodessa kolmen vuoden ajalta.

Valtionapua koskevassa päätöksessä voidaan edellyttää, että hankintayksikkö ei saa toteuttaa valtionavun kohteena olevaa rakennusurakkaa omana työnä järjestämättä hankintalakiin perustuvaa tarjouskilpailua. Ulkopuolista rahoitusosuutta saavissa hankkeissa on aina noudatettava rahoittajan ehtoja. Rahoittaja voi edellyttää esimerkiksi arvoltaan pienempien hankintojen kilpailuttamista kuin mikä on kaupungin hankintaohjeen mukainen suorahankintojen kynnysarvo.

Tarjoukset

Tarjousten hylkääminen

Hankinnasta päättävällä on oikeus hyväksyä tai hylätä saadut tarjoukset seuraavin perustein.

Tarjousta ei saa hyväksyä, jos

- tarjous on tarjouspyynnön vastainen,
- tarjoushintaa tai sen perusteita ei ole esitetty yksiselitteisesti esim. vaadittujen hintaerittelyjen osalta (yksikköhinnat yms.),
- tarjoushinta on niin alhainen, että on ilmeistä ettei hankintaa tarjousten tekijän taloudelliset edellytykset huomioon ottaen voida tarjouksen mukaisesti tehdä ja tarjouksen tekijä ei ole hankintayksikön pyynnöstä esittänyt riittävää selvitystä asiasta,
- tarjouksentekijä on tarjousmenettelyssä toiminut vilpillisesti taikka muuten lain tai hyvän kauppataavan vastaisesti,
- tarjous on saapunut määräajan päättymisen jälkeen,
- tarjous on annettu muulla tavoin kuin tarjouspyynnössä on pyydetty,
- tarjouksentekijä syyllistyy terveen taloudellisen kilpailun vastaiseen vahingolliseen kilpailunrajoitukseen,
- kaikki tarjoukset ylittävät olennaisesti tarkoitukseen varatut määrärahat tai hankinta osoittautuu tarpeettomaksi.

Tarjouskilpailu voidaan keskeyttää, jos määrärahat eivät riitä hankinnan toteuttamiseen. Asiasta on tehtävä perusteltu päätös Twebissä ja siitä on ilmoitettava kaikille tarjoajille.

Tarjousten arviointi ja toimittajan valinta

Hyväksytyt tarjoukset on vertailtava tarjouspyyntöön sisältyvien kaikkien ehtojen mukaisesti. Tarjouksia vertailtaessa ei saa ottaa mukaan uusia arviointiperusteita, joita ei ole mainittu tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Tarjouksista on hyväksyttävä tarjouspyynnössä kerrotun valintakriteerin mukaan se, joka asianomaista hankintaa koskevien arviointi-perusteiden mukaan on kokonaistaloudellisesti edullisin (hinta-laatusuhde), kustannuksiltaan edullisin tai se, joka on hinnaltaan halvin. Jos palvelua tai urakoita hankittaessa valintaperusteena on halvin hinta, tulee kertoa miten laatu on huomioitu.

Hankintapäätöksen pöytäkirjaus

Hankinta-asiaa koskevan päätöksen pöytäkirja laaditaan noudattaen yleisiä hyvän hallinnon periaatteita myös Clouidia Kilpailutus -järjestelmässä. Hankinta-asioissa pöytäkirja olisi pyrittävä laatimaan siten, että siitä ilmenee hankintatapahtuman keskeiset vaiheet. Näin menetellen hankintoja valmistelevat ja niistä päättävät henkilöt saavat oikean kuvan hankintatapahtumasta. Hyvä pöytäkirja liitteineen antaa myös tarjousten tekijöille vastauksen hankinta-tapahtumasta kokonaisuudessaan. Ratkaisuvallasta hankinnoissa on hallintosäännön mukainen. Viranhaltijoiden toimivallasta päätetään vuosittain erikseen (ks. talousarvion täytäntöönpano-ohjeet).

Muutoksenhakutilanteessa pöytäkirja antaa selkeän kuvan hankintatapahtumasta ja hankintapäätöksestä perusteluineen. Hankintapäätös voidaan saattaa myös oikaisuvaatimuksin kunnan toimielimen tutkittavaksi, jolloin pöytäkirjalla on vastaava merkitys.

Pöytäkirjaan on aiheellista sisällyttää yleiskuva hankintatapahtumasta. Pöytäkirjauksen laajuuteen ja ulkoiseen muotoon vaikuttaa mm. se, missä määrin tapahtumatietoja sisällytetään suoraan pöytäkirjaan ja missä määrin sen liitteisiin.

Pöytäkirjasta, joka toimitetaan hankintakilpailuun osallistuneille tarjouksentekijöille, tulisi hankinnan luonteesta ja laajuudesta riippuen ilmetä mahdollisuuksien mukaan mm. seuraavat asiat tarvittavin perustein:

- hankinnan yleiskuvaus,
- hankittava tavara, palvelu tai rakennustyö,
- käytetty hankintamenettely,
- miltä yrityksiltä tarjouksia on pyydetty,
- mitkä yritykset ovat antaneet tarjouksen,
- tarjousten avaustilaisuuden luonne,
- tarjoajien kelpoisuus,
- tarjoajien mahdollinen sulkeminen kilpailusta,
- tarjousten mahdollinen hylkääminen,
- tarjouksia koskevat tarkistusneuvottelut, jos sellaisia on pidetty,
- tarjousten vertailu mahdollisine vertailutaulukoineen,
- voittaneen tarjouksen valinta perusteluineen tarjouspyynnössä esitetyin valinta- ja arviointiperustein,
- maininta sopimuksen syntymisajankohdasta (tilaus syntyy erillisellä sopimuksella),
- muutoksenhakuohjeet (markkinaoikeus ja oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin).

Kaupungin käytännön mukaisesti kirjallinen päätös on tehtävä myös suoraan hankinnasta sekä siitä, jos hankintaprosessi keskeytetään.

Hankinnasta ilmoittaminen

Tarjouskilpailun julkaisemisen yhteydessä kilpailutusjärjestelmästä siirtyy tiedot myös Hilma Julkisten hankintojen ilmoituspalveluun www.hilma.fi.

Option käytöstä on oltava (ajallisesti ja sisällöllisesti) maininta hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa. Option käyttöön liittyy kolmen vuoden aikarajoitus, siitä on ilmoitettava kolmen vuoden kuluessa sopimuksen tekemisestä vaikka sopimusaikaa olisi vielä jäljellä ja optio tosiasiallisesti käytetään vasta myöhemmin.

Tilajavastuulaki

Tilajavastuulakia ei sovelleta alihankintasopimukseen, jonka arvo ilman arvonlisäveroa on alle 9.000 euroa.

Tavaran vastaanotto ja hyväksyminen

Tavaraa vastaanotettaessa on sen määrä ja kunto viipymättä tarkistettava. Laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönotto tarkastus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankinta- sopimuksen ehdot.

Erinäiset määräykset

Esteellisyys ja kilpailuneutraalisuus:

Tarjouksen, hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn tai tavarán tai palvelun tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaisissa ja hallintolaisissa.

Asian käsittelyä koskevasta esteellisyydestä on erotettava ns. kilpailuneutraalisuus. Sen mukaan yritys, jolla on ennakolta erityistietoa kilpailun kohteena olevasta hankkeesta siten, että yritysten keskinäinen objektiivinen kilpailuasetelma vaarantuu, ei voi osallistua tarjouskilpailuun. Kilpailuneutraalisuuden varmistaminen on sekä hankintayksikön että hankintaan osallistuvien toimittajien velvollisuutena.

Asiakirjojen julkisuus ja salassapito:

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuus riippuu hankinta-asian käsittelyvaiheesta. Asiakirjojen julkisuudessa noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä.

Kaikki hankintapäätökset tulee julkaista kaupungin verkkosivuilla. Hankintalain soveltamisen ulkopuolelle jäävät kynnysarvon alittavat hankinnat eli ns. pienhankinnat. Näihin hankintoihin on voimassa kuntalain mukainen oikaisu- ja valitusmenettely. Myös pienhankinnat tulee antaa tiedoksi kuntalaisille yleisessä tietoverkossa.

Tieto siitä, keneltä tarjouksia on pyydetty tai ketkä ovat jättäneet osallistumis- hakemuksen, on julkinen asia sen jälkeen, kun asia on päätetty tai kirjattu hankintayksikössä. Sen sijaan hankintayksikölle saapuneet tarjoukset eivät ole välittömästi avaamisen jälkeen julkisia.

Sen jälkeen, kun hankintaviranomainen on tehnyt hankintapäätöksen ja kun asiaa koskeva pöytäkirja on allekirjoitettu ja tarkistettu, hankintapäätöksestä voidaan antaa tietoja. Lopullisesti hankinta-asiakirjat tulevat julkisuuslain nojalla julkisiksi, kun hankintasopimus on tehty.

Hankintasopimus on tehtävä kirjallisesti. Kysymys on hankintatapahtuman dokumentoinnista, mutta ei ehdottomasti sopimuksen syntymisajankohdasta, joka määräytyy oikeustoimilain mukaisesti.

Tarjouskilpailuun osallistuneen yrityksen antama tarjoushinta on julkinen. Hankintakilpailuun osallistuneilla tarjoajilla on oikeus saada tieto myös muista tarjousten vertailuun ja päätöksen tekemiseen vaikuttaneista keskeisistä seikoista, jotta heillä olisi mahdollisuus tarvittaessa hakea muutosta päätökseen.

Hankintayksikkö ei saa ilman asianomaisen suostumusta käyttää oikeudettomasti tietoja, jotka liittyvät tarjouksen tehneen liike- tai ammattisalaisuuteen. Vastaava kielto koskee muita näihin verrattavia tietoja, jos tällaisen tiedon ilmaiseminen saattaisi aiheuttaa tarjouksen tekijälle taloudellista vahinkoa.

Muutoksenhaku kansallisten kynnyksarvojen alle jäävissä hankinnoissa

Hankintoaikaisu

Hankintapäätökseen voi hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua. Hankintoaikaisella mahdollistetaan hankintamenettelyssä tapahtuneen virheen korjaaminen mahdollisimman nopeasti. Edellytyksenä hankintoaikaisun vaatimiselle on, että hankintayksikön päätös tai ratkaisu perustuu tapahtuneeseen virheeseen. Hankintoaikaisu on tapahtuneen virheen ohella käytössä myös silloin, jos asiassa on tullut hankintapäätöksen tekemisen jälkeen sellaista uutta tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen, ratkaisuun tai hankintasopimuksen tekemisen edellytyksiin.

Hankintayksikkö voi ottaa hankintoaikaisun käsiteltäväksi joko omasta aloitteesta tai asianosaisen vaatimuksesta. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintoaikaisun vireille tulosta välittömästi niille, joita asia koskee (mm. tarjouskilpailun voittaja ja muut tarjouskilpailuun osallistuneet). Hankintapäätöksen tai ratkaisun oikaiseminen ei edellytä asianosaisen suostumusta.

Asianosaisen tulee esittää vaatimus hankintoaikaisun vireille tulosta 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintoaikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

Oikaisuvaatimus

Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä hankinnoissa kunnan jäsenellä on mahdollisuus hakea päätökseen oikaisua kuntalain 134 §:n mukaisesti. Oikaisuvaatimus tehdään kunnanhallitukselle tai lautakunnalle siitä riippuen, kuka päätöksen on tehnyt ja millainen on päätöksen tehneen hankintayksikön organisaatio.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa valittaa kunnallisvalituksin hallinto-oikeudelle vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallis- valituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Hallintotoiminnassa kuntalain ja hallintolain perusteella noudatettavat avoimuuden, objektiivisuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteet vastaavat tavoitteeltaan hankintalain edellyttämää lähtökohtaa tasapuolisesta ja syrjimättömästä menettelystä hankintoja toteutettaessa. Vaikka hankintalakia ei sovelleta kansallisen kynnyksarvon alittaviin hankintoihin, nämä pienetkin hankinnat on toteutettava käyttäen hyväksi kilpailutuksella saatavaa etua ja ottaen huomioon hallinnon yleiset periaatteet tasapuolisuudesta ja syrjimättömyydestä asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Hankintojen valvonta

Kaupungin oman valvonnan (sisäisen valvonnan ohjeet) lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista.

Jokainen, joka katsoo hankintayksikön menetelleen lain vastaisesti, voi tehdä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimenpidepyynnön menettelyn lainmukaisuuden tutkimiseksi.

Toimenpidepyynnön tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan, mitä hallintolain 8 a luvussa säädetään hallintokantelusta. Toimenpidepyynnön käsittely raukeaa, jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo toimenpidepyynnön kohteena olevan teon antavan hallintolain 53 c §:n mukaisesti aiheen ryhtyä toimenpiteisiin menettelyn käynnistämiseksi.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kieltää päätöksellään hankintayksikköä panemasta hankintapäätöstä täytäntöön kokonaan tai osittain, jos se katsoo hankintayksikön tehneen suoraanhankinnan ilman hankintalaissa säädettyä perustetta. Kieltoa ei voi määrätä, jos asiassa on jo tehty hankintasopimus. Jos hankintayksikkö on tehnyt EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan tai kansalliset kynnysarvot ylittävän liitteessä E tarkoitetun palveluhankinnan tai käyttöoikeus-sopimuksen suoraanhankintana ilman hankintalaissa säädettyä perustetta ja jos asiassa on jo tehty hankintasopimus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi esittää markkinaoikeudelle tehottomuusseuraamuksen määräämistä, seuraamusmaksun määräämistä, sopimuskauden lyhentämistä ja hankintapäätöksen kumoamista.

Sosiaali- ja terveystalainhankinnat sekä muut erityiset palveluhankinnat (Hankintalain liite E:n mukaiset palvelut)

Hankintamenettely

Sosiaali- ja terveystalainhankinnat sekä muut erityiset palveluhankinnat (Hankintalain liitteen E mukaiset palvelut) kilpailutetaan käyttämällä menettelyä, joka on hankintalain yleisten periaatteiden mukainen. Menettelyssä on huomioitava avoimuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä suhteellisuus asetetuissa vaatimuksissa.

SOTE- ja muissa erityisissä palveluhankinnoissa hankintayksikkö voi käyttää samanlaista menettelyä kuin EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa, mukauttaa niitä, tai se voi käyttää vuoden 2007 hankintalain mukaisia kansallisia menettelyjä. Se voi toteuttaa kansallisen hankintamenettelyn huomattavasti kevyemmin ja joustavammin säännöksiin kuin EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

Hankintayksikkö voi myös käyttää sellaista menettelyä, jonka se on itse määritellyt.

Hankintamenettelyn kuvaus

Koska laissa ei määritellä Sote -hankintamenettelyä lainkaan, hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Kuvaus tulee esittää siten, että toimittajat pystyvät sen perusteella ennakoimaan käytetyn hankintamenettelyn luonnetta ja kulkua sekä tietävät oman roolinsa menettelyssä.

Kuvauksessa on kerrottava, miten hankintamenettely kokonaisuudessaan etenee. Kuvauksessa on hyvä mainita esim. sisältääkö menettely tarjoajien määrän rajoittamista tai neuvottelukierroksia, missä vaiheessa tarjoajan odotetaan toimittavan dokumentteja tai tarjous hankintayksikölle ja minkälaisia vaatimuksia menettelyyn yleisesti liittyy.

Suorahankintaa ei tule käyttää pääasiallisena hankintamenettelynä.

Erityinen suorahankintapykälä sote-suorahankinnoissa

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa sosiaali- ja terveystalainhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

- Käytettävissä vain sosiaali- ja terveystalainhankinnoissa.
- Tarkoitettu rajoitettavaksi erityisiin ja poikkeuksellisiin tilanteisiin.
- Mahdollista vain yksittäistapauksissa, joten jokaisen potilaan tai asiakkaan osalta menettelyn käyttöedellytys tulee harkita ja perustella erikseen.
- Asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamisella tarkoitetaan ensinnäkin pitkäaikaisen asiakassuhteen jatkumista tilanteessa, jossa aiempi sopimuskausi päättyy ja palvelut kilpailutetaan uudestaan. Tällöin on mahdollista uudistaa yksittäinen asiakas- tai hoitosuhde, jolla on asiakkaana olevan henkilön elämäntilanteessa tai muista henkilökohtaisista syistä erityinen merkitys.
- Esimerkiksi vanhuksen, vaikeasti sairaan tai kehitysvammaisen henkilön asumispalvelut voivat jatkua ennallaan. Erityinen suorahankinta on mahdollinen edellä mainitulla perusteella esimerkiksi lastensuojelullisin perustein lapsen

sijoitustaikaa taikka iäkkään vanhuksen palveluasumista koskevassa palveluhankinnassa.

Hankintaohjeen voimaantulo

Muutettu hankintaohje tulee voimaan 17.12.2018.

Kaupunginhallitus valtuuttaa talous- ja kehittämispäällikön hyväksymään ohjeeseen sellaiset vähäiset muutokset, jotka ovat tarpeellisia ohjeen ajan tasalla pitämiseksi. Talous- ja konserniohjaus oikeutetaan tekemään ohjeistukseen teknisluonteisia korjauksia ja tarkistuksia. Ohje tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn, jos kaupungin toiminnassa tapahtuu sellaisia rakenteellisia muutoksia, jotka edellyttävät ohjeen päivittämistä tai ohjeeseen tehdään muita kuin vähäisiä muutoksia.